

NGHIÊN CỨU TỔNG QUAN VỀ TRƯỜNG TRUNG HỌC PHỔ THÔNG QUỐC TẾ

NGUYỄN KIM DUNG*, BÙI TIẾN HUÂN**

TÓM TẮT

Bài viết nghiên cứu quá trình hình thành, phát triển và tương lai của trường quốc tế trên thế giới, nhằm giúp cho xã hội và các nhà quản lý giáo dục Việt Nam hiểu thêm về bản chất và xu thế của giáo dục quốc tế thông qua trường quốc tế, những lợi ích và thách thức mà trường quốc tế tạo nên đối với nền giáo dục của một quốc gia. Trong bài viết này, chúng tôi sử dụng phương pháp tra cứu tài liệu, chủ yếu là các bài báo được đăng tải trên các tạp chí có uy tín và các website chính thức của các trường quốc tế làm tư liệu chính.

Từ khóa: trường quốc tế, giáo dục quốc tế, công dân toàn cầu, học sinh bản địa, chương trình học.

ABSTRACT

An overview of international senior secondary schools

This paper studies the history, development and future of international schools in the world, in order to help society and education managers know and understand more exactly the nature and trends of international education, and the benefits and challenges that international schools make to the education of a nation. The authors use document review, mainly research papers published in prestigious research journals and legal websites of international schools as the main instrument in this paper.

Keywords: international senior secondary schools, international education.

1. Lời nói đầu

Trường quốc tế đã và đang là một dấu hỏi lớn đối với các nhà hoạch định chính sách, các chuyên gia giáo dục quốc tế, phụ huynh và học sinh. Các vấn đề như: Mục tiêu giáo dục của trường quốc tế, chương trình học, ai xây dựng chương trình, chất lượng ra sao, ai có thể kiểm định, ai đã và đang là những người chủ thật sự, những người điều hành đến từ đâu, nhóm học sinh nào đang theo học tại các trường quốc tế... thật sự không được nhiều người biết đến. Bài viết này sẽ đi

sâu phân tích để làm rõ hơn một số vấn đề đã nêu.

Tốc độ và quy mô phát triển của trường quốc tế hiện đang ở mức cao [3]. Các nghiên cứu của ISC Research - một tổ chức chuyên theo dõi, nghiên cứu và phân tích sự phát triển về thị trường và cung cấp các dịch vụ thông tin trực tuyến cho các nhà cung cấp, các tổ chức, các bậc phụ huynh và các trường học về sự phát triển của các trường quốc tế - cho thấy số lượng trường quốc tế mới đang ngày càng nhiều hơn [3]. Mặc dù kinh tế thế giới đang ở giai đoạn khó khăn, song các trường quốc tế vẫn không ngừng bành trướng, đặc biệt là ở châu Á. Một vấn đề cần lưu ý, theo ISC, hầu hết các

* TS, Trường Đại học Sư phạm TPHCM

** ThS, Trường Đại học Sư phạm TPHCM

trường quốc tế hiện nay đều thuộc những công ti giáo dục và các nhóm đầu tư tài chính quản lí. Ở nhiều trường, số lượng học sinh bản địa đang có xu hướng gia tăng về số lượng và nó sẽ tiếp tục diễn ra trong thời gian tới. [1]

Sự ra đời của các trường quốc tế hiện đại xuất phát từ nhiều nguyên nhân: nguyện vọng của phụ huynh và học sinh, lợi ích của nhà đầu tư, nhu cầu thu hút vốn đầu tư của chính quyền, bên cạnh các yếu tố khác ví như các thỏa thuận hợp tác, mở cửa cho đầu tư nước ngoài, trong đó có giáo dục.

Chất lượng và những lợi ích mà giáo dục quốc tế đem lại thông qua trường quốc tế thật to lớn: tạo nên những công dân toàn cầu¹ được trang bị những kĩ năng, ứng xử, thái độ hoàn hảo; là nhà lãnh đạo tương lai; là người có khả năng làm việc trong môi trường cạnh tranh ở mức độ cao, có khả năng giải quyết những vấn đề hóc búa mang tầm quốc tế cũng như địa phương, nghĩa là những viễn cảnh vô cùng tốt đẹp. Bên cạnh những lợi ích thì những bất lợi mà nó đem lại cũng không ít, ví dụ: sự bất bình đẳng trong cơ hội tiếp cận với những gì tiên tiến nhất của giáo dục giữa các học sinh, sự không công bằng trong cạnh tranh và làm việc giữa các giáo viên ngoại quốc và bản địa, sự phân biệt đối xử, sự phát triển của đất nước...

Nghiên cứu đầu tiên về trường quốc tế bắt đầu năm 1969 bởi A. Leach², nhưng phải đến thập niên 1980 của thế kỉ XX mới có có nhiều nghiên cứu chuyên sâu về trường quốc tế mà tiêu biểu là Mary Hayden, Jeff Thompson và các

cộng sự ở Trường Đại học Bath (Bath University). Xu hướng chung khi nghiên cứu về trường quốc tế là gắn chặt trường quốc tế với các nội dung liên quan đến giáo dục quốc tế, như: sứ mệnh, triết lí đào tạo, mục tiêu, giá trị, chương trình học, phương pháp giảng dạy, tỉ lệ học sinh quốc tế, cơ sở vật chất. Hầu hết nội dung các trường quốc tế đều gắn với các mục tiêu thiên niên kỉ của UNESCO: giáo dục suốt đời, chung sống hòa bình, đề cao nữ quyền, chống phân biệt chủng tộc, tôn trọng nhân quyền, tôn trọng sự đa dạng và khác biệt, khuyến khích sự hiểu biết và thông cảm lẫn nhau giữa các dân tộc thông qua những phương tiện thông tin; khuyến nghị những hiệp định quốc tế cần thiết để khuyến khích tự do giao lưu tư tưởng bằng ngôn ngữ và hình ảnh...

2. Lịch sử hình thành và phát triển của trường quốc tế

Trường quốc tế (International school)³ đã ra đời cách đây 89 năm. Năm 1924, trường quốc tế đầu tiên The International School of Geneva (Ecolint) được thành lập bởi những phụ huynh làm việc cho Tổ chức Lao động Quốc tế (ILO) và Hội Quốc liên (LN). Vài tuần sau, Trường Quốc tế Yokohama cũng đã được thành lập bởi các phụ huynh. Từ khi ra đời đến nay, hai trường này đều là những trường phi lợi nhuận, hoạt động vì lí tưởng giáo dục quốc tế.

Trường quốc tế truyền thống ban đầu được hình thành nhằm đáp ứng nhu cầu của một bộ phận phụ huynh, những người làm việc trong các sứ bộ ngoại giao, công ti đa quốc gia, tổ chức phi chính phủ, tổ chức quốc tế... Các trường

quốc tế này tuyển sinh rất giới hạn, không dành cho con em người bản địa. Theo thời gian, đặc biệt là khi quá trình toàn cầu hóa trở nên sôi động, nhu cầu được tiếp cận với các nền giáo dục tiên tiến, đặc biệt là xu hướng quốc tế hóa giáo dục phát triển, nhiều trường quốc tế hiện đại đã ra đời nhằm đáp ứng nhu cầu của một bộ phận nhỏ người dân địa phương, đặc biệt ở các quốc gia đang phát triển.

Theo ISC Research, trên toàn thế giới hiện có 6534 trường quốc tế⁴ được thành lập ở 236 quốc gia với 3.304.037 học sinh và 307.745 giáo viên và nhân viên. Khu vực đứng đầu thế giới về số lượng và tốc độ phát triển trường quốc tế là châu Á với tổng cộng 3525 trường, trong đó Việt Nam có 96 trường, đứng vị trí thứ 12 châu lục và thứ 4 khu vực ASEAN, sau Indonesia, Thái Lan và Malaysia [10]. Theo dự báo, trường quốc tế sẽ tiếp tục gia tăng về số lượng trường, giáo viên, học sinh và doanh thu. [4]

Cũng theo ISC Research [11], trường quốc tế phục vụ cho nhóm 5% những người giàu nhất không nói tiếng Anh và khoảng 20% học sinh các trường quốc tế đến từ các gia đình người nước ngoài, nhưng các nhóm lớn nhất và có tốc độ tăng trưởng nhanh nhất đến từ các gia đình giàu có ở địa phương. Tiếng Anh là ngôn ngữ được sử dụng chính thức ở gần như toàn bộ các trường quốc tế. Chính phủ các nước sở tại ngày càng nhận thức được tầm quan trọng và lợi ích mà các trường quốc tế đem lại, từ nguồn nhân lực chất lượng cao, việc làm, vốn FDI, đa dạng hóa các loại hình sở hữu và hoạt động trong lĩnh vực giáo dục, đến các cơ

hội tiếp cận với chất lượng giáo dục quốc tế.

Sau một thời gian dài phát triển, trường quốc tế đang dần “lột xác” từ hình thức đến nội dung. Ban đầu, trường quốc tế ra đời do sự dịch chuyển về không gian sống, môi trường làm việc và nhu cầu học tập, nhu cầu duy trì nền giáo dục gốc, hoạt động phi lợi nhuận của một số người. Nay, trường quốc tế ra đời nhằm phục vụ các lợi ích kinh tế của các công ty, tập đoàn quốc tế chuyên đầu tư, kinh doanh trong lĩnh vực giáo dục, song song với nhu cầu tiếp cận giáo dục quốc tế của một bộ phận người dân giàu có. Ngoài ra, trường quốc tế còn nhằm giải quyết vấn đề việc làm, tăng tính cạnh tranh giữa các loại hình giáo dục.

Bên cạnh những mặt tích cực và những đóng góp to lớn thì vẫn có những bất cập và những điểm cần nhận thức đúng và đầy đủ về trường quốc tế. Đó là mục tiêu, sứ mệnh, giá trị cốt lõi, nội dung chương trình tương đối thống nhất nhưng cách thức vận hành, đội ngũ giáo viên, tỉ lệ học sinh, lương bổng giữa giáo viên nước ngoài với giáo viên bản địa trong cùng một trường có sự khác nhau giữa các trường quốc tế ở các nước phát triển và các nước đang phát triển. Các trường quốc tế ở các quốc gia đang phát triển đa số là những trường hoạt động vì lợi nhuận, hoạt động ở nhiều quốc gia, vùng lãnh thổ khác nhau. Trong khi các trường quốc tế, đặc biệt là những trường quốc tế lâu đời, nổi tiếng là những trường phi lợi nhuận.

3. Lịch sử nghiên cứu về trường quốc tế

Các nghiên cứu về trường quốc tế rất đa dạng: chương trình học, vai trò và mối quan hệ với giáo dục quốc tế, đội ngũ giáo viên, quản trị trường học, xu hướng học tập của học sinh, xu hướng quốc tế hóa giáo dục, xu hướng phát triển trường quốc tế... Như đã nêu ở trên, Mary Hayden và Jeff Thompson được xem là hai chuyên gia hàng đầu thế giới nghiên cứu về trường quốc tế hiện nay. Các nghiên cứu của họ tập trung vào trường quốc tế và giáo dục quốc tế, trường quốc tế với chương trình IB, vấn đề đội ngũ giáo viên, học sinh ở trường quốc tế, triển vọng và thách thức của trường quốc tế.

Một nghiên cứu quan trọng của Hayden (2008) đã cung cấp cho độc giả một cái nhìn sâu sắc về nguồn gốc và đặc điểm của các trường quốc tế, chương trình giảng dạy và đánh giá, sinh viên và cán bộ giảng dạy, về quản lí, lãnh đạo và quản trị ở các trường này. Hayden cũng đã thảo luận về cách các trường quốc tế (thường là trường tư và có thu phí) có thể phát triển trong tương lai, tương phản với sự trỗi dậy và ảnh hưởng của các lực lượng toàn cầu hóa và quốc tế khác. Trong mọi trường hợp, những điều cần lưu ý được rút ra từ những tác động của các vấn đề nêu trên cần được thảo luận cho cả các nhà hoạch định và lập chính sách trong bối cảnh quốc gia và quốc tế. [2]

Một nghiên cứu khác của Hayden và Thompson (1998) được xem như là đóng góp mới trong nghiên cứu lĩnh vực giáo dục quốc tế. Nghiên cứu này thực hiện khảo sát ý kiến của một số giáo viên

trường quốc tế trên thế giới, trong đó có xem xét tầm quan trọng của các nhân tố ảnh hưởng khác nhau dẫn đến kinh nghiệm làm việc đối với học sinh của giáo viên trong lĩnh vực giáo dục quốc tế. Việc xem xét lại các ý kiến trả lời của học sinh nhằm xác định các đặc điểm chính của lĩnh vực giáo dục quốc tế theo góc nhìn của giáo viên, các ý kiến của giáo viên được sắp xếp lại theo các khía cạnh, bao gồm: kinh nghiệm làm việc với các học sinh trong phạm vi trường, tầm ảnh hưởng của giáo viên, chương trình dạy chính thức, các mối liên kết với cộng đồng địa phương và các khía cạnh không chính thức khác của nhà trường. Các kết quả cho thấy quan niệm rõ ràng về tầm quan trọng của sự ảnh hưởng của giáo viên và kinh nghiệm làm việc với học sinh trong phạm vi nhà trường, còn đối với các hoạt động phi chính thức khác của nhà trường thì được xem là ít quan trọng hơn. [3]

Việc so sánh với nghiên cứu trước đó để tìm hiểu quan niệm của các học sinh tốt nghiệp về các trường quốc tế mà họ đã theo học cho thấy sự khác nhau về tầm quan trọng giữa 2 nhóm khách thể nghiên cứu (học sinh đã tốt nghiệp và giáo viên). Kết quả khảo sát mở ra định hướng cho nghiên cứu trong tương lai ở lĩnh vực giáo dục quốc tế, bao gồm việc xem xét các ý kiến của học sinh còn đang học ở trường về các khía cạnh tương tự như đã đưa ra trong các nghiên cứu vừa đề cập ở trên. [3]

Một nghiên cứu khác của Hayden (2011) đề cập sự tác động của toàn cầu hóa đối với giáo dục quốc tế. Nghiên cứu

này cho thấy hiện nay có hai khía cạnh chính ngày càng tăng của giáo dục ở cấp trung học, đó là: quốc tế hóa hệ thống giáo dục quốc dân và sự phát triển về số lượng của các trường quốc tế trên toàn thế giới. Trọng tâm của bài viết là xem xét nền tảng để phát triển các trường quốc tế. Tác giả đã thảo luận về sự thay đổi của các trường quốc tế, chẳng hạn như hình thức đào tạo đã chứng tỏ sự hấp dẫn không chỉ đối với người nước ngoài mà còn để những người ở nước sở tại tìm kiếm một lợi thế cạnh tranh cho con em mình trong một thị trường toàn cầu. [5]

Bên cạnh các nghiên cứu của những chuyên gia giáo dục quốc tế, hiện nay còn có hẳn một công ti quốc tế chuyên theo dõi và phân tích sự phát triển của trường quốc tế, đó là ISC Research. Công ti này cung cấp thông tin, cơ sở dữ liệu cho các nhà đầu tư trong lĩnh vực phát triển trường quốc tế. Họ đã thu thập một nguồn dữ liệu đầy đủ và chính xác nhất về tất cả các trường quốc tế trên thế giới, thành lập một bản đồ trường quốc tế trên toàn cầu. Tuy nhiên, đây đơn thuần chỉ là các báo cáo kinh tế hơn là các nghiên cứu giáo dục.

4. Khái niệm trường quốc tế

Ngày nay, trường quốc tế đã là một thuật ngữ được sử dụng phổ biến trên thế giới. Tuy nhiên, khái niệm trường quốc tế đã và đang được hiểu với nhiều cách khác nhau, ví dụ:

Leach (1969) quan niệm rằng trường quốc tế là nơi có sinh viên mang nhiều quốc tịch khác nhau, phục vụ cho cộng đồng của một hay nhiều nhóm người nước ngoài và chuẩn bị một cuộc

sống “quốc tế” cho học sinh. (Dẫn theo [9])

Terwillinger (1972) thì lưu ý đến những tính năng của một trường quốc tế: tuyển sinh học sinh nước ngoài, đội ngũ giáo viên giàu kinh nghiệm được thuê tuyển; hội đồng trường bao gồm những người địa phương và nước ngoài theo tỉ lệ 50/50; cung cấp nội dung và phương pháp dạy – học tốt nhất để học sinh theo học những bậc học cao hơn. (Dẫn theo [9])

Gellar (1993) thì cho rằng trường quốc tế là nơi cung cấp sự hiểu biết mang tính quốc tế. Bất cứ trường học nào trên thế giới, công hay tư cũng đều có thể trở thành quốc tế. (Dẫn theo [9])

Khác với các quan điểm trên, Wilkinson (1998) tập trung nghiên cứu về trường quốc tế dưới góc nhìn của chương trình học. Theo ông, “Các yếu tố then chốt là hướng tới một chương trình giảng dạy mang ý hướng quốc tế ở cả nội dung và đối tượng người học dựa trên một nền tảng văn hóa đa dạng”. (Dẫn theo [9])

Tuy nhiên, theo thời gian, cùng với sự phát triển ngày càng nhiều về số lượng, loại hình trường quốc tế, khái niệm này cũng trở nên ngắn gọn và linh hoạt hơn. Theo Findlay (1997), chương trình của trường quốc tế thường không mang tính quốc tế. Nó dựa trên chương trình của một quốc gia khác hơn là nước chủ nhà. (Dẫn theo [9])

Một nhóm nghiên cứu khác lại gắn trường quốc tế với bối cảnh giáo dục quốc tế, tiêu biểu như:

Thompson (1998): “Trường quốc tế là độc lập với hệ thống giáo dục quốc gia và chúng có mục tiêu thúc đẩy giáo dục quốc tế” [3].

Hay Mary Hayden (2000): “Trường quốc tế bao gồm một bộ phận cấu thành rộng hơn của nhóm ‘các trường trong bối cảnh quốc tế’” [2].

Theo P. S Punia, trường quốc tế ban đầu chỉ có mục tiêu là đáp ứng nhu cầu học tập của sinh viên quốc tế. Ngày nay, với xu thế toàn cầu hóa, một số trường quốc tế có chiều hướng trở nên thị trường hóa và mang tính lí tưởng.

Cũng theo P. S. Punia, tiêu chí để xác định một trường quốc tế thường bao gồm:

- Một tập hợp các giá trị: hợp tác quốc tế, am hiểu văn hóa, thống nhất trong đa dạng;
- Một tập hợp người bao gồm sinh viên, giáo viên, nhà quản lí cùng nhau làm việc trong môi trường quốc tế và liên văn hóa;
- Sử dụng cách dạy và học dựa vào bằng chứng để phát triển tư duy phản biện và cởi mở giữa các học sinh;
- Học hơn một ngôn ngữ để có thể dễ dàng tồn tại ở các quốc gia khác nhau và phát triển năng lực hiểu biết và khám phá những nền văn hóa khác nhau;
- Một hệ tư tưởng mới được sử dụng bởi một nhóm người có quyền lực trên thế giới nhằm bảo vệ lợi ích của chính bản thân họ;
- Một trách nhiệm rõ ràng về nhu cầu bằng cấp quốc tế được công nhận của học sinh;

- Nhận thức về tầm quan trọng của các vấn đề quốc tế;

- Một khẩu hiệu tiếp thị của những trường quốc tế;

- Một hệ thống giáo dục hoàn chỉnh, bao gồm: đầu vào, quá trình, đầu ra, cơ chế bảo đảm chất lượng và bối cảnh nhằm mục đích giáo dục sinh viên quốc tế, để chuẩn bị cho họ cuộc sống quốc tế. [9]

Năm 2009, tại Italia, Hiệp hội Thư viện trường quốc tế [12] đã đưa ra một danh sách các tiêu chí để mô tả một trường quốc tế và nhận được sự ủng hộ của đông đảo các nhà khoa học và các trường. Các tiêu chí gồm có:

- Chuyển tải việc giáo dục cho học sinh thông qua trường quốc tế;
- Dịch chuyển dân số (cao hơn ở trường công lập hay tiểu bang/quốc gia);
- Cấu thành bởi những sinh viên đa văn hóa, đa quốc gia;
- Theo đuổi/ áp dụng một chương trình quốc tế (ví dụ: IB (DP, MYP, PYP), AP và ISGCE);
- Cấp chứng chỉ quốc tế (CIS, IBO, NEASC, WASC đã được đề cập bởi nhóm);
- Làm việc với giáo viên ngắn hạn và đa văn hóa;
- Không giới hạn/chọn lọc học sinh ghi danh;
- Sử dụng tiếng Anh hay song ngữ làm ngôn ngữ giảng dạy.

Rõ ràng, khái niệm trường quốc tế đã và đang biến đổi theo thời gian và sự phát triển của nhân loại. Khởi đầu đó chỉ là những ngôi trường được thành lập để phục vụ con em các nhà ngoại giao, các

doanh nhân và các phái đoàn truyền giáo với các chương trình học và đối tượng học sinh của chính quốc gia đó. Ngày nay, trường quốc tế đã lớn mạnh cả về số lượng và chất lượng. Tiếng Anh là ngôn ngữ được sử dụng rộng rãi và phổ biến nhất. Học sinh người bản địa ngày càng có vị trí và sức hút đối với trường quốc tế. Chương trình học được các trường quốc tế sử dụng rất đa dạng, trong đó nổi bật và phổ biến nhất là IB, Cambridge và AP. Lí do là các chương trình này giúp học sinh dễ dàng trong việc tiếp cận, chuyển đổi và liên thông với các nền giáo dục quốc tế tiên tiến. Trường quốc tế ngày nay luôn song hành với các mục tiêu và sứ mạng của nền giáo dục quốc tế, đó là tạo ra những công dân toàn cầu, những nhà lãnh đạo tương lai, những người có tư duy phản biện và sáng tạo, có năng lực bậc cao. Và cuối cùng, trường quốc tế là một mảnh đất màu mỡ, hấp dẫn và thu hút ngày càng nhiều các tổ chức chuyên kinh doanh và đầu tư trong lĩnh vực giáo dục quốc tế. Đó là nhờ sự lớn mạnh của các nền kinh tế mới nổi, sự thịnh vượng mà toàn cầu hóa đem lại cho các quốc gia. Ngày nay, hình ảnh một trường quốc tế với các học sinh mang hàng chục quốc tịch khác nhau đã không còn xa lạ. Các học sinh này giao tiếp với nhau bằng ngôn ngữ trung gian là tiếng Anh, song mỗi em vẫn có cơ hội để tiếp tục gìn giữ và thể hiện ngôn ngữ mẹ đẻ bằng các chương trình học song ngữ vốn đang và sẽ phát triển mạnh.

5. Đánh giá chung về trường quốc tế

Trường quốc tế đã góp phần làm thay đổi nền kinh tế, giáo dục, văn hóa và xã hội của một quốc gia, đó là:

- Đa dạng hóa các hình thức sở hữu giáo dục, tăng cường tính cạnh tranh, tăng cường sự giao lưu văn hóa, đáp ứng nhu cầu giáo dục quốc tế, tạo nên một môi trường học tập thân thiện, hiện đại, bên cạnh học chính thống còn hoạt động ngoại khóa, tạo tiền đề để học sinh tiếp tục học cao hơn và dễ dàng hơn trong môi trường giáo dục đại học quốc tế;

- Hình thành những công dân quốc tế, cạnh tranh và thúc đẩy sự phát triển của nền giáo dục nước sở tại;

- Đóng góp thu hút vốn FDI, việc làm, chỉnh trang hệ thống trường lớp, quy hoạch đồng bộ, nâng cấp cơ sở vật chất khu vực hoạt động;

- Thúc đẩy quá trình tiếp xúc, trao đổi văn hóa giữa các học sinh, các dân tộc trên thế giới trên cơ sở tôn trọng và chấp nhận sự khác biệt, tính đa dạng;

- Giới thiệu và triển khai các mô hình giáo dục đa dạng từ các quốc gia phát triển;

- Tăng cường việc học ngoại ngữ (tiếng Anh) cho học sinh bản địa;

- Tăng cường tính cạnh tranh với các trường tư thục, trường công lập;

- Đáp ứng nhu cầu của một bộ phận người dân có điều kiện kinh tế và nhu cầu tiếp cận các mô hình giáo dục tiên tiến;

- Cung cấp cho học sinh những cơ hội tiếp cận với nền giáo dục quốc tế thông qua các chương trình học mang tính quốc tế: IB, AP, IGCSE, A-level.

Bên cạnh những ưu điểm và lợi thế mà trường quốc tế đem lại thì loại hình

trường này cũng đem lại những hạn chế và bất lợi như:

- Mức học phí rất cao, chỉ dành cho nhóm 5% người dân có thu nhập cao nhất ở quốc gia đó theo học;

- Trường quốc tế hay chương trình quốc tế hiện chỉ dạy tiếng Anh, như vậy sẽ làm giảm mối quan tâm đối với các ngôn ngữ khác, nhất là tiếng mẹ đẻ;

- Học sinh theo học tại trường quốc tế không đồng nghĩa với việc học sinh đó sẽ có năng lực liên văn hóa và kinh nghiệm quốc tế. Thậm chí có trường hợp học sinh vừa không đủ khả năng hấp thụ văn hóa quốc tế, vừa đánh mất văn hóa gốc;

- Quốc tế hóa giáo dục, nhất là bậc học phổ thông, phải là một quá trình tích hợp những khía cạnh liên văn hóa, quốc tế và toàn cầu vào hoạt động dạy và học của trường, nhằm đáp ứng những mục tiêu, sứ mạng, chức năng của giáo dục quốc tế, qua đó nâng cao chất lượng giáo dục và thỏa mãn nhu cầu của người học. Nếu không, nó cũng chỉ là sự áp dụng máy móc của một hình thức mang tên trường quốc tế;

- Tạo nên sự bất bình đẳng trong cơ hội tiếp cận với các mục tiêu, chương trình, phương pháp và công nghệ giáo dục tiên tiến trên thế giới của học sinh.

6. Kết luận

Trường quốc tế đã và đang mở ra những cơ hội lớn, đặc biệt là cho học sinh các nước sở tại trong việc tiếp cận với các nền giáo dục tiên tiến mà không cần phải ra nước ngoài để học ngay từ khi các em còn nhỏ. Kết quả nghiên cứu và thực tế khảo sát cho thấy trường quốc tế có những ưu điểm nổi bật như: chất lượng chương trình học được kiểm định; phương pháp giáo dục hiện đại và toàn diện; cơ sở vật chất tốt và đồng bộ; giáo viên được hỗ trợ và ủng hộ tối đa; chất lượng giáo dục là đồng nhất; chính sách và chế độ lương bổng công bằng, minh bạch. Các trường quốc tế vẫn tạo ra những quan ngại cho các nước sở tại, nhất là các nước phương Đông, nơi mà các giá trị văn hóa, lịch sử vốn cứng nhắc và khép kín, đó là sự bất bình đẳng trong cơ hội tiếp cận giáo dục, sự suy giảm ngôn ngữ và văn hóa bản địa.

¹ Thuật ngữ *công dân toàn cầu* có nguồn gốc chỉ những người hoạt động trong lĩnh vực ngoại giao, doanh nhân và các nhà truyền giáo. Hiện nay, UBC định nghĩa công dân toàn cầu là những người có tư duy vượt ra khỏi các ranh giới về quốc tế, văn hóa, ngôn ngữ, công nhận và tôn trọng sự đa dạng cũng như các giá trị riêng của mỗi người. Công dân toàn cầu luôn tìm kiếm và hướng tới những công việc góp phần làm cho thế giới tốt đẹp hơn. Oxfam, một tổ chức phi chính phủ của Anh thiết lập một chương trình giáo dục dành cho công dân toàn cầu (<http://www.oxfam.org.uk/education/global-citizenship>).

² Robert Judson Leach (1916-2004), ông là cha đẻ của IBO (International Baccalaureate Organisation) [Ibworld – Robert Leach tribute. 2004]. Ông là người đã thiết lập khoa lịch sử của Trường Quốc tế Geneve. Ông là người vận động, thúc đẩy việc dạy lịch sử theo quan điểm quốc tế thay vì quốc gia.

³ Năm 1969, lần đầu tiên thuật ngữ “trường quốc tế” được sử dụng để chỉ loại hình giáo dục mới này, người đề xuất là Leach trong tác phẩm *Trường quốc tế và vai trò của nó trong lĩnh vực giáo dục quốc tế*.

⁴ Trường quốc tế theo tiêu chí của ISC là trường có sử dụng toàn bộ hoặc một phần tiếng Anh tại một quốc gia không nói tiếng Anh. Tuy nhiên cũng có ngoại lệ, ví dụ như Ấn Độ một quốc gia nói tiếng Anh thì phải có thêm yêu cầu là sử dụng chương trình học quốc tế.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Cambridge, J. C, Thompson, J. J. (2000), “Towards the construction of a framework for the description and classification of international schools and other schools in an international context”, *Collected Original Resources in Education*, 24(1).
2. Hayden M. C. (2008), *International Schools: Growth and Influence*, UNESCO.
3. Hayden M. C and Thompson J. J. (1998), “International education: perceptions of teachers in International schools”, *International Review of Education*, 44(5/6): 549–568.
4. Hayden M.C (2011), International schools: their growth, changing nature, and some possible future developments, *Yokohama International School*, [http://www.yis.ac.jp/uploaded/documents/About_Us/Visiting_Scholars/YIS_International_Schools_workshop_\(23.5.11\)-2.pdf](http://www.yis.ac.jp/uploaded/documents/About_Us/Visiting_Scholars/YIS_International_Schools_workshop_(23.5.11)-2.pdf)
5. Hayden M. C. (2011), “Transnational spaces of education: the growth of the international school sector”, *Globalisation, Societies and Education*, Volume 9, Issue 2.
6. Keller Dan (2011), *Toward a system of evaluating a school's international education program*, <http://www.ibo.org/ibaem/conferences/speakers/documents/DanKellersystemevaluating.pdf>
7. ISC Research Limited (2013), *Isambardia A Demographic Study and Market Research Report*, <http://www.iscresearch.com/Portals/0/Isambardia%20Web.pdf>
8. ISC Research Limited (2013), *Target Analysis International Schools Market Research Report*, <http://www.iscresearch.com/Portals/0/Targeted%20Analysis%20Report.pdf>
9. Punia RS. *Formal international education: The Problem and an Emerging Solution in International Schools*, <http://www.actionresearch.net/living/punia/internationaleducation.pdf>
10. <http://www.isc.uk.com/international-schools-around-the-world/>
11. <http://www.isc.uk.com/international-schools/>
12. <http://iaslonline.ning.com/group/regioninternationalschools/forum/topics/how-to-define-an-international>

(Ngày Tòa soạn nhận được bài: 24-7-2013; ngày phản biện đánh giá: 22-10-2013;
ngày chấp nhận đăng: 18-01-2014)